

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. дн Младен Стефанов Велев, научни специалност “Икономика и управление”

Относно: конкурс за **професор** по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Стратегически бизнес мениджмънт)“ в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Индуриален бизнес“ (протокол № 06/09.02.2024 г.) по решение на Бизнес факултета на УНСС (протокол № 6/21.02.2024 г.) и решение на АС № 6/13.12.2023 г. Обнародван е в Държавен вестник бр. 4 от 12.01.2024 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 628/11.03.2023 г. на Ректора на УНСС. Избран съм за рецензент с решение на НЖ – Протокол № 24 от 19.03.2024 г.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Единствен кандидат за участие в конкурса е доц. д-р Радко Асенов Радев от катедра „Индуриален бизнес“ на УНСС – София.

Доцент Радев е роден през 1973 г. Завършил е висше образование в УНСС – София със специалност „Прогнозиране и планиране на икономически системи“. От 2010 г. е доктор по професионално направление: 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (по отрасли)“. Темата на дисертационния му труд е „Маркетинговото планиране, като фактор за повишаване на пазарния потенциал на индуриалните предприятия“ (На примера на предприятия от сектор “Безалкохолни напитки и минерални води”)

От 2001 г. е редовен асистент към катедра „Индуриален бизнес“ на УНСС. Последователно заема длъжностите асистент и главен асистент. От 2015 г. е избран на академичната длъжност „доцент“. Бил е хоноруван доцент към Стопански факултет на Технически университет – София, както и във Висше училище КИА/ВУСИ, Пловдив. Активен участник е в образователната, научната и административната дейност на катедрата, факултета и университета. Член е на Академичен съвет на УНСС. Втори мандат е Зам.декан по учебната дейност на Бизнес факултета и Председател на Факултетната комисия за оценяване и одобряване на програмите за обучение (ФКООПО). Член е на университетската Комисия по оценяване и одобряване на програмите за обучение (КООПО). Бил е Зам.председател и Председател на Общото събрание на Бизнес факултета. От 2016 г. е Зам. ръководител на катедра „Индуриален бизнес“. Директор е на Център за развитие на бизнес компетентности „Иновации и конкурентоспособност (U2B)“ към УНСС, както и Директор на УЦ „Алумни УНСС“.

През 2014 г., с гласуване от студентите на УНСС, доц. д-р Радев е избран за Преподавател на годината. Той има награда от Центъра за психологически изследвания за принос в социалното предприемачество, социалната кохезия в бизнес среда и бизнес интеграционните стратегии.

Доц. Радев има активна научна и публикационна дейност. Той е автор на три монографии (една самостоятелна), на три учебника, от които един самостоятелен, както

и на двадесети и девет статии и доклади, в т.ч. три статии индексирани в световни бази данни. Той е взел участие в работата по пет изследователски проекти, на един от които е бил ръководител.

Доцент Радев ползва английски и руски езици. Има много-добри компютърни умения.

Освен преподавателска и научна дейност доц. Радев осъществява и активна консултантска дейност. Той има значителен практически опит. Бил е Маркетинг мениджър на „Михалково“ АД, с. Михалкво и на ГЕА „Уотър“, гр. Пловдив, както и Търговски директор на „Алианс принт“ ООД, София. От 2023 г. е Управител и собственик „Деята тийм про“, София.

Членува в Асоциацията на преподавателите по икономика и управление в индустрията.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

3.1. Изпълнение на количествените изисквания

За участие в конкурса доц.д-р Радев е представил 35 научни труда, които са в областта на професионалното направление и научната специалност на конкурса.

- 1.Монографичен труд – 3 бр., в т.ч. една самостоятелно разработена (хабилитационен труд);
- 2.Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 1 бр. - самостоятелно разработена;
- 3.Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 2 бр., в т.ч. една самостоятелно разработена;
- 4.Статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 13 бр., в т.ч. 10 самостоятелно разработени.
- 5.Доклади в сборници на научни конференции – 13 бр., в т.ч. 9 самостоятелно разработени
- 6.Публикувани университетски учебници – 3 бр., в т.ч. 1 самостоятелно разработен.

Анализът на научните публикации дава основание за следните изводи и оценки:

1. Доц. д-р Радев участва в конкурса за „професор“ с достатъчно количество и обем научни трудове;
2. Представените трудове не повтарят публикациите, свързани с предходни конкурси;
3. Всичките трудове на доц. Радев са посветени на научни проблеми в областта на обявения конкурс;
4. В структурата на научните трудове е налице добър баланс между написаните книги, статии и научни доклади.
5. Налице е добър баланс между самостоятелно разработените и разработените в съавторство трудове, което свидетелства, че кандидатът има способността за самостоятелно изследване и изява, но и за работа в екип.
6. Основните научни трудове на кандидата са публикувани от престижни издателства и в известни издания, което свидетелства за високото им качество и може да се предположи, че са достигнали до широката аудитория.

7. Отпечатаните трудове, както и изявите на кандидата на научни конференции, в т.ч. и на международни, свидетелстват, че той е получил обществено признание и е добре познат на научната общност.
8. Представените научни трудове са проверени за наличие на плагиатство. Проверката е извършена чрез използване на лицензиран софтуер (StrikePlagiarism.com), съобразно Правила на УНСС за електронна проверка на оригиналността на академично творчество, приети с решение на АС № 4/07.07.2021 г. и влезли в сила от 26.07.2021 г. Докладите от проверката свидетелстват за липсата на плагиатство.

От предоставената ми справка преценявам, че публикациите на доц.д-р Радев са цитирани 41 пъти. Броят на цитиранията свидетелства, че **научните му публикации са получили обществено признание и се използват от научната общност.**

Може да се заключи, че **доц.д-р Радев напълно удовлетворява минималните национални изисквания, както и допълнителните количествени изисквания на УНСС за получаване на академична длъжност „професор“.**

3.2. Изпълнение на качествените изисквания

Доц.д-р Радев удовлетворява поставените качествени изисквания от УНСС, приложими при избор на професор.

Той е получил положително становище от Съвета по хабилитация на УНСС.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Доц. д-р Радев е опитен и утвърден университетски преподавател. От 2001 г. е редовен асистент, а от 2015 г. е доцент към катедра „Индустриален бизнес“ на УНСС. Бил е хоноруван доцент към Стопански факултет на Технически университет – София, както и във Висше училище КИА/ВУСИ, Пловдив. Води лекции по дисциплини в областта на конкурса – „Бизнес стратегии“, „Стратегически мениджмънт в бизенс организациите“, „Бизнес планиране“, „Маркетингово планиране“, „Фирмено планиране“, „Интернационализация на бизнеса“, „Бизнес стратегии и политики“, „Икономически анализ“ и др. Научен ръководител е на осем докторанти, от които трима са защитили успешно. Бил е научен ръководител на голям брой успешно защитили дипломанти.

През 2014 г., с гласуване от студентите на УНСС, доц. д-р Радев е избран за Преподавател на годината.

Доц. Радев е автор/съавтор на три учебника, от които един самостоятелен. Те са написани в добър стил, на добро научно и методическо равнище и отговарят на изискванията към учебната литература. Разработил е и редица учебни програми по дисциплини в областта на конкурса.

Анализът на научните публикации на доц. д-р Радев, предоставената ми информация и личните ми наблюдения, показват, че той тясно свързва научно-изследователската и преподавателската дейност. Успешно използва съвременни методи за обучение. Той е участвал активно в работата по научноизследователски и образователни проекти, което е обогатило и осъвременило знанията и опита му като изследовател и преподавател.

Доц. д-р Радев е Председател на Факултетната комисия за оценяване и одобряване на програмите за обучение (ФКООПО) и е член е на университетската Комисия по оценяване и одобряване на програмите за обучение (КООПО).

От години познавам доц. д-р Радев и имам ясна представа за неговите качества и постижения. Той е сериозен, отговорен, дисциплиниран, възискателен и лоялен човек и колега, стремящ се да повишава квалификацията си. През годините се утвърди като отличен преподавател и изследовател, ползващ се с уважението на своите колеги и на студентите.

Оценявам учебно-педагогическата дейност на доц. д-р Р.Радев, като напълно отговаряща на изискванията за получаване на академична длъжност „Професор” по исканата специалност.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

5.1. Основните направления в изследователската дейност на доц. д-р Радев са:

- Бизнес планирането, като иманентна функция на стратегическия мениджмънт в индустриалните фирми;
- Бизнес стратегии и стратегически бизнес мениджмънт;
- Активен подход в управлението на приходите;
- Икономически (индустриални) зони в България;
- Мотивираност на студентите за учене през целия живот.

5.2. Обобщени научни и/или научно-приложни резултати.

Според мен основните научни и научно-приложни резултати в научните трудове на доц.д-р Радев могат да се обобщят като:

1. Обогатени са теоретичните и методологичните основи на стратегическия бизнес мениджмънт.
2. Обогатени са теоретичните и методологичните основи на бизнес планирането.
3. Обогатени са теоретичните основи и е разработен методически инструментариум в областта на управлението на приходите, икономическите зони ученето през целия живот и др..

Трябва да се отбележи, че в научно-изследователската дейност на доц.д-р Радев има последователност, логичност, приемственост, научна коректност и конструктивност. Личи неговия траен интерес към изследването на проблемите в областта на конкурса. Той е демонстрирал способност и умения за систематизиране и критично осмисляне на теориите и методическите подходи в изследваните научни области, за ясно дефиниране на проблемите и формулиране на насоки за решаването им. Прави впечатление добрата му литературна осведоменост. Явно той познава литературата по изследваните проблеми (в т.ч. и най-новата), овладял е и успешно използва основните съвременни изследователски подходи, показал е способност и умения да систематизира и критично да осмисля класическите и новите теории, да формулира и да защитава своите тези.

На тази основа проличава личният принос на доц. д-р Радев, изразяващ се главно в задълбочено изследване, творческо осмисляне и доразвиване на теорията и методологията в областта на стратегически бизнес мениджмънт.

5.3. Преценка на монографиите като самостоятелен обект на рецензиране.

За рецензиране по конкурса за професор, доц.д-р Радев е представил 3 монографии – една самостоятелно разработена, представена като хабилитационен труд и две в съавторство.

Монографията – хабилитационен труд е със заглавие «Бизнес планирането като иманентна функция на стратегическия мениджмънт.». Тя е задълбочено изследване по проблемите на бизнес планирането. В нея се доказва тезата, че в условията на променлива среда, бизнес планирането трябва да се възприема като холистичен и

непрекъснат процес, който се явява иманентна функция на стратегическия мениджмънт, интегрираща в себе си принципите и подходите на стратегическото предприемачество. Монографията е разработена на добро научно равнище и е написана в добър стил. Тя е базирана на проучвания, конструктивен анализ и синтез на значителна по обем информация, в т.ч. проучени са и голям брой чужди научни публикации. В нея се съдържат научни и научно-приложни приноси.

Монографията със заглавие «Мотивираност на студентите за учене през целия живот(УЦЖ)» е разработена в съавторство. В нея се разглежда мотивацията на студентите: за обучение в конкретно висше училище, в съответното професионално направление; за обучение по отделните факултети в рамките на университетската структура; за обучение по отделните курсове в рамките на учебните планове; за постигнат успех от обучението. Защишава се тезата, че в контекста на съвременните динамични образователни условия в обществото, които се формират в резултат от нарастващата дигитализация и достъпност на информация и знание, ученето през целия живот се превръща в ключов фактор в желанието за личен и професионален успех на студентите. Разработен е теоретико-емпиричен модел, който се базира на теоретико-методологически аспекти на мотивацията на студентите и на нормативната база на концепцията „учене през целия живот“. Монографията е разработена на добро научно равнище и е написана в добър стил. В нея се съдържат научни и научно-приложни приноси.

Третата монография „Франчайзингът като стратегия за развитие на бизнеса. Характеристики на продуктово-пазарните бизнес стратегии във франчайзинговите бизнес формати“ също е разработена в съавторство. В нея специално внимание е отделено на дефинициите, историческото развитие и на правните въпроси, които касаят франчайзинга. Поставя се акцент върху франчайзинга като подход за развитие на бизнеса и се извеждат характерните за него бизнес стратегии. Отделено е внимание на продуктово-пазарните бизнес стратегии. В този контекст се застъпва разбирането, че въпросите, свързани с продуктово-пазарните стратегии за растеж и базисните конкурентни бизнес стратегии трябва да се разглеждат в единство, като същевременно се интерпретират от гледна точка на особеностите на франчайзинговия подход на развитие на бизнеса. Посочените два типа стратегии се определят обобщено като продуктово-пазарни бизнес стратегии, прилагани във франчайзинговите бизнес формати. Монографията е разработена на добро научно равнище и е написана в добър стил. В нея също се съдържат научни и научно-приложни приноси.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Според мен в представените от доц. д-р Радев трудове по конкурса се съдържат следните **основни приноси**:

1. Научни приноси:

1. Обогатени са теоретичните и методологични основи на релацията „бизнес планиране – стратегически мениджмънт“. (Публикации Б1, Г.7.11., Г.7.11. , Г.7.13. , Г.7.14. (1) , Г.7.15. (2) , Г.7.21.(8) , Г.7.23.(10)).

2. Аргументирана е необходимостта от приемането на холистичния подход при изучаване и прилагане на бизнес планирането. (Публикации: Б1, Г.7.10. Г.7.10. Г.7. 14. (1) Г.7.14. (2) Г.7.21.(8) Г.7.24.(11)). Обоснована е тезата, че бизнес планирането, следва да интегрира в себе си ползите на школите на стратегическата мисъл и предприемаческия модел на поведение, като се отрежда централно място на приходите като основна резултативна и факторна променлива. (Публикации: Б1, Г.7.21.(8) Г.7.23.(10))

3. В резултат на анализ на възприемането на бизнес стратегиите от гледна точка на формализираните и неформализираните школи на стратегическата мисъл е изведено разбирането за интегрирането на предимствата на стратегическия мениджмънт и на предприемаческия модел на поведение. (Публикации: Б, Г.7. 24.(11) , Г.8.1, Е.20) Представени и обосновани са три подхода на възприемане на бизнес стратегиите от гледна точка на стратегиите във военното дело. (Публикации: Е.20.3., Г.7.12.)

4. Изведени са основните характеристики на бизнеса, необходими да осигурят успех чрез стратегическия бизнес мениджмънт (Публикации: Б.1., Е.20.3., Г.6.1. В.6.2., Г.7. 24.(11). Представени са моделите на бизнес стратегии, присъщи на различните школи на стратегическата мисъл, както и различните еволюционни модели на стратегическия мениджмънт. (Публикации: Б.1., Е.20.3.).

5. Предложена е актуализация на теорията за стратегическия бизнес мениджмънт, бизнес стратегиите и бизнес планирането с отчитане на съвременни концепции: за VUCA средата, Индустрия 4.0 и Индустрия 5.0. Обосновано е ключовото значение, което Индустрия 4.0 и Индустрия 5.0 имат и ще продължат да имат в бъдеще за промяна на обхвата и съдържанието на бизнес стратегиите, бизнес модела, организационния дизайн и стратегическия бизнес мениджмънт като цяло. (Публикации: Б.1., Е.20.3., Е.7.1., Г.7.23.(11), Г.7.26)

6. Въведен е терминът COVIDизация на икономиката и са предложени действия в отговор на влиянието на COVID-19 върху бизнеса. В тази връзка е изведено значението на стратегическото предприемачество. (Публикации: Г.6.1., В.6.2., Г.7.24.(11), Г.7.25.(12).

7. Обогатена е теорията свързана с франчайзинга като основен подход на развитие на бизнес. На база на изведените особености на франчайзинга, са разработени добри практики при изготвяне и сключване на франчайзингови договори. (Публикации: Г.7.8. , Г.7.9. Г.7.16.(3), Г.7.17.(4)).

8. Чрез теоретичен синтез на разглеждането на приходите от гледна точка на счетоводството, икономикса и финансовия мениджмънт е аргументирана необходимостта от активен подход на тяхното управление в контекста на стратегическия бизнес мениджмънт и присъщите му класически концепции. (Публикации: Б.1., Г.6.1., Г.6.2. Е.20.3., 7.23.(10))

9. В теоретичен план са доразвити четири варианта на ефективно управление на приходите, основани на класическите продуктово-пазарните стратегии за растеж и отчитащи конкурентния подход и важността на различните иновации (Публикации: Б.1., Г.6.1., Г.6.2., Е.20.2., 7.24.(11)).

10. Обогатена е проблематиката свързана с икономическите зони чрез доизясняване на тяхната многофункционална роля и значение за икономическото, социалното и инфраструктурното развитие на районите, в които са позиционирани. (Публикация: Г.8.1). Обосновано е значението на стратегическото предприемачество за развитието на тези зони и са изведени основните групи интереси в тях (Публикация: Г.8.1)

11. Допълнени са теоретичните постановки и методологичните основи на глобалния индекс на конкурентоспособност с отчитане на възможностите за развитие чрез икономическите зони (Публикация: Г.8.1)

12. Обогатена е теорията, посветена на ученето през целия живот, като е разработена теоретична рамка, основана на характеристиките на тази концепция, но насочена към студентските години от живота на човека. (Публикации: Г. 4.1., Г.7.17(5))

13. Концептуализирана е мотивацията за учене през целия живот на студентите и на тази основа е разработена методика за провеждане на емпирично изследване. (Публикации: Г. 4.1., Г.7.17(5)). Очертани са насоки за промяна на бизнес модела на

университетите чрез въвеждането на концепцията за учене през целия живот. (Публикации: Г. 4.1., Г.7.17.(5))

II. Научно приложни приноси

1. Разработена е методика за изследване на приложението на бизнес планирането като вътрешноприсъща функция на стратегическия мениджмънт в индустриалните фирми. (Публикации Б1, Г.7.10., Г.7. 14. (1), Г.7.15. (2), Г.7.21.(8), Г.7.23.(10))

2. Доразвит е методическия подход на провеждане на бизнес планиране с извеждане на негов тесен и широк обхват. (Публикации: Б1, Г.7.10., Г.7.11., Г.7. 14. (1), Г.7.15. (2) Г.7.21.(8) Г.7.23.(10))

3. Разработени са две допълващи се методики за изследване на влиянието на COVIDизацията на икономиката върху бизнеса (Г.6.1., Г.6.2.). Разработена е и методическа рамка за изследване на активното управление на приходите в условията на VUCA среда и COVIDизация на икономиката. (Публикации: Б.1., Г.6.1., Г.6.2. Е.20.3., 7.23.(10))

4. Надградена е методиката за провеждане на стратегическия бизнес мениджмънт, състояща се от три фази (Публикации: Б1, Е.20.3.) Доразвита е авторова методика (моделът) ESMI - Entrepreneurship-Strategic Management Interface (Публикации: Б1, Е.20.3.)

5.Предложен е модел на триъгълника на бизнес модела, който надгражда две от най-популярните концепции в тази връзка (Публикации: Б1, Е.20.3., Г.6.1.)

6.Предложена е авторска шестквадратна матрица, на база на която се определят шест възможни варианта на рентабилно управление на приходите (Публикации: Б.1., Г.6.1., Г.6.2. Е.20.3., 7.21.(10))

7. Разработена е методическа рамка от пет стъпки за установяване на преките и косвени конкуренти в аутсорсинг сектора за човешки ресурси. (Публикации: Г.7.4., Г.7.5.) Адаптирана е методиката за провеждане на PESTEL анализ, като се изхожда от спецификата на аутсорсинг сектора в България. Г.7.2., Г.7.3., Г.7.19.(6), Г7.20.(7))

III. Приложни приноси.

1. Чрез провеждане на проучвания са установени проблемни области, свързани с бизнес планирането в индустриалните фирми в България и са изведени факторите, които ги обуславят. (Публикации: Г.7.10, Г.7.11, Г.7. 14. (1), Г.7.15. (2), Г.7.21.(8), Г.7.22.(9), Г.7.23.(10)). Разработени са предложения за преодоляване на идентифицираните проблемни области (Публикации: Г.7.10., Г.7. 14. (1), Г.7.15. (2), Г.7.21.(8), Г.7.22.(9), Г.7.23.(10))

2. Изведена е система от действия на фирмите за преодоляване на последиците от кризисни ситуации, включително при COVID вълни (Публикации: Г.6.1., Г.6.2., Г.7.6., Г.7.23.(10), Г.7. 24.(11), Г.7.25.(12)). Изведени са стратегически варианти на развитие на бизнеса в условията на VUCA среда. (Публикации: Г.6.1., Г.6.2., Г.7.6., Г.7.23.(10), Г.7. 24.(11), Г.7.25.(12))

3. Разработени са предложения за усъвършенстване на управлението на приходите като са изведени шест възможни изходни положения (Публикации: Б.1., Г.6.1., Г.6.2. Е.20.3., 7.23.(10)) и четири базови варианта на управлението им (Публикации: Б.1., Г.6.1., Г.6.2. Е.20.3., 7.22.(10))

4. На основата на извършено проучване е определена привлекателността на бизнес средата за развитие на аутсорсинг бизнеса в България (Публикации: Г.7.3., Г.7.19.(6), Г7.20.(7)). Извършен е задълбочен конкурентен анализ на ИТО и ВТО

компаниите от гледна точка на интензивността на конкуренция за човешки ресурси: (Публикации: Г.7.4., Г.7.5.)

5. Определен е потенциалът за развитие на аутсорсинг сектора в България, като е формулирана стратегия на географска експанзия на водеща аутсорсинг фирма (Публикации: Г.7.3., Г.7.4., Г.7.5, Г.7.18.(6), Г7.19.(7))

IV. Учебно-методически приноси

1. За обучението на студенти е разработени 3 броя университетски учебници, в т.ч. 1 самостоятелно разработен. ((Е.20.3., Е.20.1 Е.20.2.)

2. С учебно-методическо е значението на Монографията „Бизнес планирането като иманентна функция на стратегическия мениджмънт“ (Б.1.)

3. Разработени са редица учебни програми по дисциплини, изучавани в УНСС;

Посочените приноси са **лично дело на доц. Радев**. Те биха могли да се отнесат към **следните групи**:

- обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания;
- доказване с нови средства на съществени нови страни в съществуващи научни проблеми и теории;
- приложение на съществуващи методи за решение на конкретни проблеми с формулирани изводи и препоръки за практиката;
- създаване на нови методи на изследване.

Убеден съм, че посочените приноси на доц. Радев са със **значимост за науката и практиката**. Те са залегнали и в редица учебни материали в областта на конкурентоспособността.

7. Критични бележки и препоръки

Внимателното проучване на научните трудове на доц. д-р Радев ми дава основание да обобщя, че в тях няма допуснати съществени пропуски, неточности или противоречия и затова нямам критични бележки, които си струва да бъдат посочени. Нямам и препоръки към бъдещата му работа, предвид на това, че доц. Радев е вече изграден и признат изследовател и автор.

8. Заключение

Нучноизследователската и учебно-педагогическата дейност на кандидата напълно отговарят на изискванията за получаване на академична длъжност „професор“. В научните му трудове се съдържат научни, научно-приложни, приложни и учебно-методически приноси, имащи значимост за науката и практиката. Доц. д-р Радев напълно удовлетворява критериите за получаване на исканата академична длъжност, съгласно ЗРАСРБ. Той напълно удовлетворява минималните национални изисквания, както и допълнителните качествени и количествени изисквания на УНСС за заемане на академична длъжност „професор“.

Въз основа на посоченото, с пълна убеденост предлагам доц. д-р Радко Асенов Радев да заеме академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (Стратегически бизнес мениджмънт)“ в УНСС.

Дата / София

Подпис:

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

By: Prof. DSc. Mladen Stefanov Velev, scientific specialty "Economics and Management"

Regarding: competition for **professor** in professional field 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and Management (Strategic Business Management)" at the UNWE.

1. Information about the competition

The competition is announced for the needs of the Department of Industrial Business (Protocol No. 06/09.02.2024) by the decision of the Business Faculty of the UNWE (Protocol No. 6/21.02.2024) and the decision of the AC No. 6/13.12.2023. It was published in the State Gazette No. 4 of 12.01.2024. I participate in the composition of the scientific jury of the competition according to the Order No. 628/11.03.2023 of the Rector of the UNWE. I have been selected as a reviewer by the decision of Scientific Jury - Protocol No. 24 of 19.03.2024.

2. Information on the candidates

The only candidate for participation in the competition is Assoc. Prof. Dr. Radko Asenov Radev from the Department of Industrial Business of the UNWE - Sofia.

Associate Professor Radev was born in 1973. He graduated from UNWE - Sofia with a degree in Forecasting and Planning of Economic Systems. Since 2010 he has been a doctoral candidate in the professional field. Economics, scientific specialty "Economics and Management (by branches)". The topic of his dissertation is "Marketing planning as a factor for increasing the market potential of industrial enterprises" (On the example of enterprises from the sector "Soft drinks and mineral waters")."

Since 2001 he has been a full-time assistant professor at the Industrial Business Department of the UNWE. Successively held the positions of assistant and senior assistant. Since 2015 he has been elected to the academic position of Associate Professor. He has been a visiting associate professor at the Faculty of Economics of the Technical University - Sofia, as well as at the Higher School of Security and Economics /College of Economics and Administration (CEA), Plovdiv. He is an active participant in the educational, scientific and administrative activities of the department, faculty and university. Member of the Academic

Council of the UNWE. For the second term he is the Deputy Dean for Academic Activities of the Faculty of Business and Chairman of the Faculty Committee for Evaluation and Approval of Training Programs (FCEOP). He is a member of the University Committee for Evaluation and Approval of Training Programmes (COOPE). He was the Vice-Chairman and Chairman of the General Assembly of the Faculty of Business. Since 2016 he has been the Deputy Head of the Department of Industrial Business. He is the Director of the Center for Business Competence Development "Innovation and Competitiveness (U2B)" at the UNWE, as well as the Director of the University Center "UNWE Alumni".

In 2014, by a vote of the students of the UNWE, Assoc. Prof. Dr. Radev was elected Lecturer of the Year. He received an award from the Center for Psychological Studies for his contributions to social entrepreneurship, social cohesion in business environments, and business integration strategies.

Assoc. Radev has an active research and publication activity. He is the author of three monographs (one stand-alone), three textbooks, including one stand-alone, and twenty nine articles and reports, including three articles indexed in global databases. He has participated in the work of five research projects, one of which he was the leader.

Associate Professor Radev is fluent in English and Russian. He has very good computer skills.

Apart from teaching and research, Assoc. Radev is also active in consultancy. He has considerable practical experience. He was Marketing Manager of "Mihalkovo" AD, s. Mihalkovo and GEA "Water", town. He was also Commercial Director of Alliance Print Ltd, Sofia. Since 2023, he has been Manager and owner of Data Team Pro, Sofia.

He is a member of the Association of Teachers of Economics and Management in Industry.

3. Fulfilling the requirements for the academic position

a) Fulfilling the quantitative requirements

For participation in the competition Assoc. Prof. Dr. Radev has submitted 35 scientific papers, which are in the field of the professional field and the scientific specialty of the competition.

- 1. Monographic work - 3 pieces, including one independently developed (habilitation work);**
- 2. Studies published in scientific journals, refereed, and indexed in world-known databases of scientific information - 1 pc. - 1 independently developed;**
- 3. Articles and reports published in scientific journals, refereed and indexed in world-known databases of scientific information - 2 pcs, including one self-developed;**
- 4. Articles published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes - 13 pcs, including 10 self-developed.**

5. Papers in proceedings of scientific conferences - 13, including 9 self-developed

6. Published university textbooks - 3 pcs, including 1 self-developed.

The analysis of the scientific publications provides grounds for the following conclusions and assessments:

1. Assoc. Prof. Dr. Radev participated in the competition for "professor" with a sufficient amount and volume of scientific works;

2. The submitted works do not repeat the publications related to previous competitions;

3. All the works of Assoc. Radev's papers are devoted to scientific problems in the field of the announced competition;

4. In the structure of the scientific works there is a good balance between written books, articles and scientific reports.

5. There is a good balance between independently developed and co-authored papers, which indicates that the candidate has the ability for independent research and expression, but also for teamwork.

6. The candidate's main scientific works have been published by prestigious publishers and in well-known journals, which testifies to their high quality and can be assumed to have reached a wide audience.

7. The candidate's published works, as well as his/her appearances at scientific conferences, including international ones, testify that he/she has received public recognition and is well known to the scientific community.

8. The submitted scientific works have been checked for plagiarism. The check was carried out using licensed software (StrikePlagiarism.com), in accordance with the Rules of the UNWE for Electronic Verification of Originality of Academic Work, adopted by AC Decision No. 4/07.07.2021 and effective as of 26.07.2021. The verification reports confirm the absence of plagiarism.

From the reference provided to me, I estimate **that** the publications of Assoc. Prof. Radev have been cited 41 times. The number of citations indicates that **his scientific publications have received public recognition and are used by the scientific community.**

It can be concluded that **Assoc. Prof. Dr. Radev fully satisfies the minimum national requirements as well as the additional quantitative requirements of the UNWE** for obtaining the academic position "Professor".

b. Fulfilment of the qualitative requirements

Dr Radev satisfies the qualitative requirements set by the UNWE applicable to the selection of a professor.

He has received a positive opinion from the Habilitation Council of the UNWE.

4. Evaluation of teaching and learning activities

Assoc. Prof. Dr. Radev is an experienced and established university lecturer. Since 2001 he has been a full-time assistant professor and since 2015 an associate professor at the Department of Industrial Business of the UNWE. He has been a visiting associate professor at the Faculty of Economics of the Technical University - Sofia, as well as at the KIA/VUSI University, Plovdiv. He lectures in the field of competition - "Business strategies", "Strategic management in business organizations", "Business planning", "Marketing planning", "Company planning", "Internationalization of business", "Business strategies and policies", "Economic analysis", etc. He is a scientific supervisor of eight PhD students, three of whom have successfully defended their PhDs. He has been a scientific supervisor of a large number of successfully defended graduates.

In 2014, by a vote of the students of the UNWE, Assoc. Prof. Dr. Radev was elected Lecturer of the Year.

Assoc. Radev is the author/co-author of three textbooks, one of which is an independent textbook. They are written in a good style, at a good scientific and methodological level and meet the requirements for the educational literature. He has also developed a number of curricula for courses in the field of the competition.

The analysis of Assoc. Prof. Dr. Radev's scientific publications, the information provided to me and my personal observations show that he closely links research and teaching activities. He successfully uses modern teaching methods. He has been actively involved in research and educational projects, which has enriched and updated his knowledge and experience as a researcher and teacher.

Assoc. Prof. Dr. Radev is the Chairman of the Faculty Committee for Evaluation and Approval of Training Programmes (FCEAP) and is a member of the University Committee for Evaluation and Approval of Training Programmes (COOP).

I have known Assoc. Prof. Dr. Radev for years and have a very strong sense of his qualities and accomplishments. He is a serious, responsible, disciplined, demanding and loyal person and colleague who strives to improve his qualifications. Over the years, he has established himself as an excellent teacher and researcher, enjoying the respect of his colleagues and students.

I evaluate the teaching and pedagogical activity of Assoc. Prof. Dr. R. Radev as fully meeting the requirements for obtaining the academic position "Professor" in the requested specialty.

5. General characteristics of the submitted scientific papers/publications

a. The main directions in the research activity of Assoc. Prof. Dr. Radev are:

- Business planning as an immanent function of strategic management in industrial companies;
- Business strategies and strategic business management;

- Active approach in revenue management;
- Economic (industrial) zones in Bulgaria;
- Student motivation for lifelong learning.

b. *Generalized scientific and/or applied results.*

In my opinion, the main scientific and applied results in the scientific works of Assoc. Prof. Dr. Radev can be summarized as:

1. The theoretical and methodological foundations of strategic business management have been enriched.
2. The theoretical and methodological foundations of business planning are enriched.
3. The theoretical foundations are enriched and a methodological toolkit is developed in the field of revenue management, economic lifelong learning areas, etc..

It should be noted that in the scientific research activity of Assoc. Prof. Dr. Radev there is consistency, logic, continuity, scientific correctness and constructiveness.

His sustained interest in the study of problems in the field of competition is evident. He has demonstrated the ability and skills to systematize and critically reflect the theories and methodological approaches in the researched scientific fields, to clearly define the problems and formulate guidelines for their solution. His good literary awareness is impressive. He is clearly familiar with the literature on the problems under study (including the most recent), has mastered and successfully used the main contemporary research approaches, has shown the ability and skills to systematize and critically reflect on classical and new theories, to formulate and defend his theses.

On this basis, the personal contribution of Assoc. Prof. Dr. Radev is apparent, expressed mainly in the in-depth research, creative conceptualization and further development of theory and methodology in the field of strategic business management.

c. *Assessment of monographs as an independent object of review.*

For reviewing under the competition for professor, Assoc. Prof. Dr. Radev has submitted 3 monographs - one independently developed, submitted as a habilitation thesis and two in co-authorship.

The monograph - habilitation thesis is entitled "Business Planning as an Immanent Function of Strategic Management". It is an in-depth study on the problems of business planning. It proves the thesis that in a changing environment, business planning should be perceived as a holistic and continuous process that is an immanent function of strategic management, integrating the principles and approaches of strategic entrepreneurship. The monograph is developed at a good scientific level and is written in a good style. It is based on research, constructive analysis, and synthesis of a considerable amount of information, including a large number of foreign scientific publications. It contains scientific and applied contributions.

The monograph titled "Student Motivation for Lifelong Learning (LLL)" was co-authored. It examines the motivation of students: to study in a specific higher education institution, in the relevant professional field; to study in individual faculties within the university structure; to study in individual courses within the curricula; to achieve success in learning. The thesis is defended that in the context of modern dynamic educational conditions in society, which are formed as a result of increasing digitalization and accessibility of information and knowledge, lifelong learning becomes a key factor in the desire for personal and professional success of students. A theoretical-empirical model is developed based on theoretical and methodological aspects of student motivation and the normative basis of the concept of lifelong learning. The monograph is developed at a good scientific level and is written in a good style. It contains scientific and applied contributions.

The third monograph, "Franchising as a Business Development Strategy. Characteristics of product-market business strategies in franchise business formats" was also co-authored. It pays special attention to definitions, historical development and legal issues concerning franchising. It focuses on franchising as a business development approach and outlines the business strategies that are characteristic of franchising. Attention is paid to product-market business strategies. In this context, the understanding is advocated that issues related to product-market growth strategies and underlying competitive business strategies should be considered in unity, while interpreted in terms of the characteristics of the franchise business development approach. These two types of strategies are generically defined as product-market business strategies applied in franchise business formats. The monograph is developed at a good scientific level and is written in a good style. It also contains scientific and applied contributions.

6. Evaluation of scientific and applied contributions

In my opinion, the following **main contributions** are contained in the works submitted by Assoc. Prof. Dr. Radev :

I. Scientific contributions:

1. The theoretical and methodological foundations of the relation "business planning - strategic management" have been enriched. , Г.7.13. , D.7. 14. (1) , D.7.15. (2) , D.7.21.(8) , D.7.23.(10)).

2. The necessity of adopting the holistic approach in the study and application of business planning is argued. (Publications: B1, D.7.10. Г.7.10. D.7. 14.(1) D.7.14.(2) D.7.21.(8) D.7.24.(11). It is supported that business planning should integrate the benefits of the schools of strategic thought and the entrepreneurial model of behaviour, giving a central place to revenue as the main outcome and factor variable. (Publications: B1, D.7.21.(8) D.7.23.(10))

3. As a result of the analysis of the perception of business strategies from the perspective of the formalized and informalized schools of strategic thought, the understanding of the integration of the advantages of strategic management and the entrepreneurial model of behavior is derived. (Publications: B, D.7. 24.(11) , D.8.1, F.20) Three approaches of the adoption of business strategies from the perspective of military strategies are presented and justified. (Publications: F.20.3., D.7.12.)

4. The main characteristics of business necessary to ensure success through strategic business management are outlined (Publications: C.6.2., D.7. 24.(11). The models of business strategies inherent in the different schools of strategic thought and the different evolutionary models of strategic management are presented (Publications: B.1., F.20.3.).

5. An update of the theory of strategic business management, business strategies and business planning is proposed, taking into account modern concepts: the VUCA environment, Industry 4.0 and Industry 5.0. The key importance that Industry 4.0 and Industry 5.0 have had and will continue to have in the future for changing the scope and content of business strategies, business model, organizational design and strategic business management in general is justified. (Publications: B.1., F.20.3., F.7.1., D.7.23.(11), D.7.26.)

6. Introduced the term COVIDization of the economy and proposed actions in response to the impact of COVID-19 on business. The importance of strategic entrepreneurship is highlighted in this regard. (Publications: D.6.1., C.6.2., D.7.24.(11), D.7.25.(12).

7. The theory related to franchising as a basic business development approach is enriched. Based on the outlined features of franchising, best practices in drafting and concluding franchise agreements are developed. , Г.7.9. D.7.16.(3), D.7.17.(4)).

8. Through a theoretical synthesis of the consideration of earnings from the perspective of accounting, economics and financial management, the need for an active approach to their management in the context of strategic business management and its inherent classical concepts is argued. (Publications: B.1., D.6.1., D.6.2. F.20.3., 7.23.(10))

9. Four variants of effective earnings management based on classical product-market growth strategies and taking into account the competitive approach and the importance of different innovations are developed theoretically (Publications: B.1., D.6.1., D.6.2., F.20.2., 7.24.(11)).

10. The issues related to the economic zones have been enriched by further clarifying their multifunctional role and importance for the economic, social and infrastructural development of the areas in which they are located (Publication: D.8.1). The importance of strategic entrepreneurship for the development of these zones is justified and the main interest groups in them are identified (Publication: D.8.1).

11. The theoretical formulations and methodological foundations of the Global Competitiveness Index have been supplemented with the consideration of development opportunities through economic zones (Publication: D.8.1)

12. The theory on lifelong learning has been enriched by developing a theoretical framework based on the characteristics of this concept but focused on the student years of a person's life. (Publications: D. 4.1., D.7.17(5))

13. The motivation for lifelong learning of students is conceptualized and a methodology for conducting empirical research is developed on this basis. (Publications: D. 4.1., D.7.17(5)). Guidelines for changing the business model of universities by introducing the concept of lifelong learning are outlined. (Publications: D. 4.1., D.7.17.(5))

II. Scientific and applied contributions

1. A methodology for studying the application of business planning as an internal function of strategic management in industrial firms has been developed. (Publications B1, D.7.10., D.7. 14. (1), D.7.15. (2), D.7.21.(8), D.7.23.(10))

2. The methodological approach of conducting business planning is further developed with its narrow and broad scope. (Publications: B1, D.7.10., D.7.11., D.7. 14. (1), D.7.15. (2) D.7.21.(8) D.7.23.(10))

3. Two complementary methodologies have been developed to study the impact of COVIDinization of the economy on business (D.6.1., D.6.2.). A methodological framework has also been developed to study active earnings management in the VUCA environment and COVIDization of the economy. (Publications: B.1., D.6.1., D.6.2. F.20.3., 7.23.(10))

4. The methodology for conducting the strategic business management consisting of three phases has been upgraded (Publications: B1, F.20.3.) The author's methodology (model) ESMI - Entrepreneurship-Strategic Management Interface has been further developed (Publications: B1, F.20.3.).

5.A model of the business model triangle is proposed, which builds on two of the most popular concepts in this regard (Publications: B1, F.20.3., D.6.1.)

6.The author's six-square matrix is proposed, on the basis of which six possible options of profitable revenue management are determined (Publications: B.1., D.6.1., D.6.2. F.20.3., 7.21.(10))

7. A methodological framework of five steps has been developed to identify direct and indirect competitors in the HR outsourcing sector. (Publications: D.7.4., D.7.5.) The methodology for conducting a PESTEL analysis has been adapted, starting from the specifics of the outsourcing sector in Bulgaria. D.7.2., D.7.3., D.7.19.(6), D7.20.(7))

III. Applied contributions.

1. By conducting research, problem areas related to business planning in industrial companies in Bulgaria have been identified and the factors that determine them have been highlighted (Publications: D.7.10, D.7.11, D.7. 14. (1), D.7.15. (2), D.7.21.(8), D.7.22.(9), D.7.23.(10)). Proposals have been developed to address the identified problem areas (Publications: D.7.10., D.7. 14. (1), D.7.15. (2), D.7.21.(8), D.7.22.(9), D.7.23.(10)).

2. A system of actions of firms to overcome the consequences of crisis situations, including COVID waves, has been derived (Publications: D.6.1., D.6.2., D.7.6., D.7.23.(10), D.7. 24.(11), D.7.25.(12)). The strategic options of business development in the VUCA environment are derived. (Publications: D.6.1., D.6.2., D.7.6., D.7.23.(10), D.7. 24.(11), D.7.25.(12)).

3. Proposals for improving revenue management have been developed by identifying six possible baselines (Publications: B.1., D.6.1., D.6.2. F.20.3., 7.23.(10)) and four baseline options for their management (Publications: B.1., D.6.1., D.6.2. F.20.3., 7.22.(10))

4. Based on a study, the attractiveness of the business environment for the development of outsourcing business in Bulgaria is determined (Publications: D.7.3., D.7.19.(6), D7.20.(7)). An in-depth competitive analysis of ITO and BTO companies in terms of the intensity of competition for human resources has been carried out: (Publications: D.7.4., D.7.5.)

5. The potential for the development of the outsourcing sector in Bulgaria has been identified, and a geographic expansion strategy of a leading outsourcing firm has been formulated (Publications: G.7.3., G.7.4., G.7.5, G.7.18.(6), G7.19.(7))

IV. Educational and methodological contributions

1. 3 university textbooks have been developed for the training of students, including 1 independently developed textbook ((E.20.3., E.20.1 E.20.2.).

2. The monograph "Business Planning as an Immanent Function of Strategic Management" (B.1.) is of educational and methodological importance.

3. A number of curricula have been developed in the disciplines studied at the UNWE;

The mentioned contributions are **personal work of Assoc.** These contributions have been made by Prof. **Radev**. They could be attributed to the **following groups**:

- Enrichment, concretization and refinement of existing scientific knowledge;
- proving by new means significant new aspects of existing scientific problems and theories;
- application of existing methods to solve specific problems with formulated conclusions and recommendations for practice;
- creating new methods of research.

I am convinced that the contributions of Ph. Radev's contributions are **significant for science and practice**. They are also included in several teaching materials in the field of competitiveness.

7. Critical comments and recommendations

A careful study of the scientific writings of Assoc. Prof. Dr. Radev gives me grounds to summarize that there are no significant gaps, inaccuracies or contradictions and therefore I have no critical remarks worth mentioning. Nor do I have any recommendations for his future work, given that Assoc. Radev is already an established and recognized researcher and author.

8. Conclusion

The research and teaching activities of the candidate fully meet the requirements for obtaining the academic position of Professor. His scientific works contain scientific, scientific, and applied, applied and educational-methodological contributions of significance for science and practice. Assoc. Prof. Dr. Radev fully satisfies the criteria for obtaining the requested

academic position, according to the Law on Academic Research. He fully satisfies the minimum national requirements as well as the additional qualitative and quantitative requirements of the UNWE for the academic position of Professor.

Based on the above, I propose with full conviction that Assoc. Prof. Dr. Radko Asenov Radev be appointed to the academic position of Professor in the professional field 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and Management (Strategic Business Management)" at the UNWE.

Date

Signature: .....

Sofia

Prof. DSc. Mladen Stefanov Velev